

Ператвгдзенае у 1887. 30 снб.
Украдоўчыкі Алена Ткалоў ;
Варшэцкіна Іллявіч.

ВЯСНОЙ, ТОЛЬКІ ВЯСНОЙ -- НІКОЛІ ТАК НЕ СПЯВАЕЦЦА!
(Янка БРЫЛЬ)

На гэтай збалелай і белай зямлі .. вясной звіняць капляны;
вятры і галёкаршы. Над гэтай ціхмянай і добрай зямлёй блукаюць
чыстыя галасы пролкаў... у песнях нашых і замовах. На гэтай
шчодрай, лагоднай зямлі, як ачышчальныя слёзы, свецяць святы...

У сшыкну непаладзь і лятае нявер"е гукнем вясну, народзе,
як некалі дзяды гукалі. Шчырым сэрцам ды цёплым словам ахілім
ніву нашу. А на ... сорака выраяў птушак ляціць да Беларусі
і звонка абвешчае свята жаўранак. Адамкнем сваю зямелю зямлю,
мой брат, вяснавым чароўным агнём ды дзявочым карагодам. І не
відаць краю сіняй далечы, пранізліва-светлай...

Агорне свет пяшчотай вербоная нядзеля, і велікодны каравай
прамяніста... яркае сонца вясны. Уславіць гордай песняю людзей
валачобая дружна. Каб ніколі не згасла жыццё чалавечае, пуль-
суе славянская кроў і вера ў язычніцкіх яйках-пісанках.

І зпадзе блакітная раса на травы, як мара. Нясе жыватворную
сілу Юр"я -Ярыла. Каб дзеткі і кветкі Сусвету ўсміхаліся. Каб
зерне наша ды рупныя ўсходы дало. Каб волю прагула спрадвечная
пастушая труба. Каб не паляла маланка ў святую праўду нашу, абаў-
ць зямлю крэўную карагоды-замовы, ускрэсне зорны абрад пахавання
стралы. І паплыве заварожыць нязгасная песня. Падхопяць яе кр-
нічную мелодыю русалкі ў жыце, аблашчаныя валожкамі ды тугой
маладзіка.

І павядзе вясну да лета спеўнага велічны зялёны куст. Пера-
творацца красуні-дзяўчаты ў сімвалы буйной раскошы шчасця ды вяс-
новых траў, завядуць сваю адвечную вітальную радасна, узнёсла, як
даўно калісь мілавалі сонечныя гукі бабулі. Каб радзіла ды пла-
дзіла, каб усходзіла і трапятала, жывіла і поўніла душы вясна!
Каб сцішэлі на радзіме скразнякі і дыхнула цяплом зямля наша!
Гукнем вясну, сябры, ды ушануем сонца вялікае, траву росную,
неба чыстае, песню шчырую!

БЛАГОСЛАВІ, БОЖА

♩ = 63

БЛА - (ГА) - ГА СЛА - ВІ БО - ЖА

БЛА - ГА - СЛА - ВІ БО - ЖА

БЛАГОСЛАВІ, БОЖА,
ПРАЧЫСТАЯ МАЦІ,
ВЯТНУ ЗАГУКАЦІ,
ЗІМУ ЗАМЫКАЦІ.
ЛЕТА Ё КАРЭЦЕ,
ЗІМА Ё ВЯЗЧКУ—
ПА БЕЛЫМ СНЯЖЧКУ.

ЗАП. М. ГАРЭЦКІ ў 1926 г. у в. Багацькаўка Мэціслаўскага р.
Варшанскай акругі ад сваёй маці прасі гарэцкай.

ВОЛ БУШУЕ - ВЯСНУ ЧУЕ

♩ = 76

ВОЛ БУ-ШУ-Е ВЯ-СНУ-ЧУ-Е ВОЛ БУ-ШУ-Е

СЯ-СНУ-ЧУ-Е. ВО-РАН КРА-ЧА СЫ-РУ ХО-ЧА

Вол бушуе - вясну чуе, * 2 р.

Воран крача - сыру хоча.

Воран крача-сыру хоча 2 р.

Дзеука плача - замуж хоча.

Не крач, воран - нажарэсься 2 р.

Не плач, дзеука - нажывесься.

Зап. Г.А. Барташэвіч у 1975 г. у в. Закальная Любанскага р-ну,
Менск. в. ад В.А. Ласевіч, А.Г. Верабей.

ЖАВАРОНАЧКІ, ПРЫЛЯЦІЦЕ

$\text{♩} = 104$

КА - ВА - РО - НАЧ - КІ ПРЫ - ЛЯ - ЦІ - ЦЕ ЦЕП - ЛА ЛЕ - ЦЕЙ - КА ПРЫ - НЯ - СІ - ЦЕ А
ЗІ - МАЧ - КУ ПРЫ - БЯ - РЫ ЦЕ БО ЗІ - МАЧ - КА НА - ДА - Е - ЛА - А
ХЛЕ - БЫ - КА ПЕ - РА - Е - ЛА .

Жавароначкі, прыляціце,
Цепла лецейка прынясіце
А зімачку прыбярыце,
Бо зімачка надаела,
Нам хлебчыкі пераела.

Жавароначкі, прыляціце,
Зямлю-матужну абудзіце,
Дожжыкам напаіце,
Каб травачкі нарасціла,
Каб волікаў накарміла.

Зап. Г.І. Цітовіч у 1984 г у в. Ланская Маладэцкага р-на
Брэстцкай вобл. ад А. Алесін (70 г.)

ВЯСНА, ВЯСНА НА КАЛОЧКУ

$\text{♩} = 80$

ВЯС-НА ВЯС(Ы)-НА НА КА-ЛОЧ-КУ, ВЯС(Ы)-НА ВЯС-НА

НА КА-ЛОЧ-КУ НЕ НА-ПРА-ЛА НА СА-РО-ЧКУ

Вясна, вяс(ы)на на калочку 2 р.
Не напрала на сарочку

Вясна, вяс(ы)на на прыпечку, 2 р.
Не напрала на світачку.

Вясна, вяс(ы)на да й на педы,
Не напрала да й на плечы.

Зап. Г.А. Барташэвіч у 1975 г. у в. Закальнае Любанскага р-на
Мінскай вобл. ад Э.А. Ласевіч і А.Г. Верабей.

Ой, чырачка-пташечка

$\text{♩} = 144$

Ой, чырачка-пташечка,
не залетай далеко. Гу!

не залетай далеко,
не занось мого венчыка. Гу!

Бо мой венчык барвенчык,
бо ён ужо мне потрібчык. Гу!

Ой, чырачка-пташэчка,
Не залетай далечко. Гу!
Не залетай далечко,
Не занось мого венчыка. Гу!
Бо мой венчык барвенчык,
Бо ён ужо мне потрібчык. Гу!

Зап. З.Я. Мажэйка у 1964 г. у в. Танеж Лельчыцкага р. Гом. вобл.
ад А.П. Венгуры (1912), Х.М. Дарашэвіч (1915), В.А. Раўкоўскай
(1903).

(Вяснавая, гукальная)

Ой, у агародзе да й на пераходзе

Ой у а-га-ро-дзе да й на пе-ра-хо-дзе вяс-на крас-на
на у-весь свет ці-чна па-нен-ка я-чмень ка-ла
вяс-на крас-на на у-весь свет.

Ой у агародзе да на пераходзе
 Вясна-красна на ўвесь свет ! п. к. р.
 Слічна паненка ячмень жала,
 Ячмень жала, грэчку вязала.
 Да прыйшоу да яе, кавалер яе,
 Да заказаў ёй семь загадак;
 - Калі адгадаеш, то мая будзеш,
 А не адгадаеш, то мая(й) ня будзеш.
 Да што чорна да ня чэрнячы,
 Да што бела да ня белячы,
 Да што раба да ня рабячы,
 Да што расце да бяз караня,
 Да што гарыць да бяз полямя,
 Да што бяжыць да бяз ножачак,
 Да што плача да бяз слёзачак.
 - Воран чорны да ня чэрнячы,
 Лебедзь белы да ня белячы
 Дзяцел рабы да ня рабячы,
 Камень расце да бяз караня,
 Зара гарыць да бяз полямя,
 Вада бяжыць да бяз ножачак,
 Скрыпка плача да бяз слёзачак.

...Зап. Д.М. Салавей у 1976 г. у в. Едчыцы Клецкага р-на Мін-
 ской вобл., ад С.І. Мацуль (1933 г.н.)

КОРОЛЮ, КОРОЛЕВИЧУ

$\text{♩} = 66$

КО-РО-ЛЮ, КО-РО-ЛЕ-ВИ-ЧУ
ПО-СТОЙ ТЫ КАЙ КО-ЛО-ДЗЕ-ЗЯ.

Королю, королевичу,
Постой ты кай колодзезя.

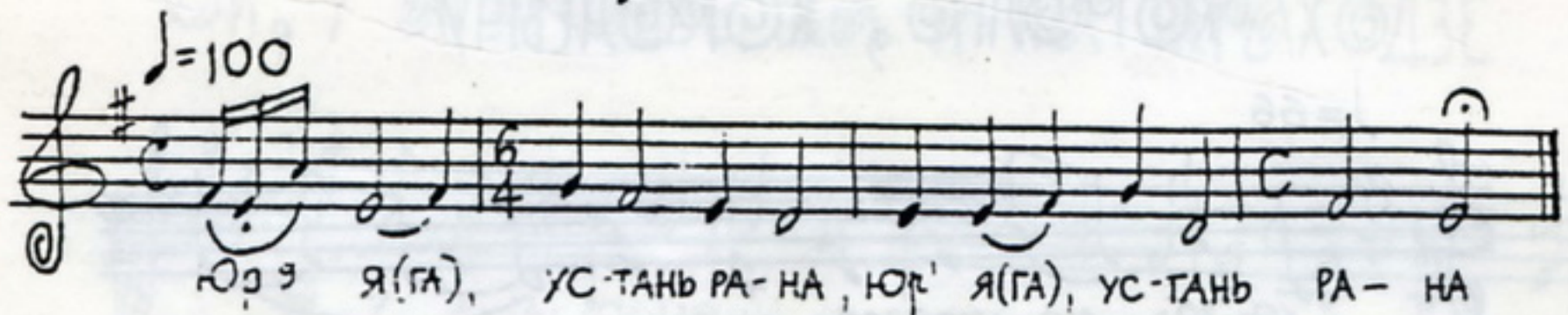
Пока я каня зыведу,
Пока я сядло зынесу.

Да поедзем з королём на войну,
Да звозем коралеўну-землю.

Зап. З.Я. Махэйка ў 1970 г. у в. Выганашчэ Івацэвіцкага р-на
Брэсцкай вобл. ад А.Б. Ланец (69 г.). П.А. Лукашэвіч (65 г.)

("на ростаўках, як проталіны, то выходзяць на завалінкі
і пяюць".)

Юр'я, ўстань рана

Ю'ря, устань рана 2 р.
Ю'ря, умыся бела.
Ю'ря, прыбярыся
Ю'ря, прычашыся
Ю'ря, вазмі клэчы
Ю'ря, ідзі у поле
Ю'ря, адмкні зямлю
Ю'ря, упусці расу.

Мелодыю зап. А.С. Эмяльянаў у 1971 г. у в. Кураполле Пастаўскага р-ну Віцебскай вобл. ад Ф.П. Пронькі (58 г.)

Юрай, уставай рана,
Адмыкай зямлю,
Выпускай расу
На цёплае лета,
На буйнае жыта
На ядраністае,
На каласістае!

Юрай, старадаўняе свята земляробчага календара ў гонар заступніка жывёлы і гаспадаркі. Юр'я, больш чым якое іншае прэтэндуе на сапраўдны пачатак вясны, Менавіта з Юр'я, як лічылі паўсюды, пачынае куваць зязюля. Да гэтага дня прымяркоўваўся першы выган статка ў поле, "на юр'еву расу", якой надавалася цудадзейная моц. Лічылася, што качанне па Юр'евай расе дае здароўе чалавеку, а дзяўчатам спрыяе ў каханні.

Магічнымі захадамі суправаджаўся выган статка ў поле. Вяганяючы жывёлу ў палваротні хлява клалі яўка і лусту хлеба з тым, каб жывёла абавязкова пераступіла іх: спадзяваліся, што коні, каровы і авечкі будуць ад гэтага такія сятня і гладкія, як яўка.

У некаторых месцах над парог клалі замкнёны замок. Такая засцярога рабілася з мэтай замкнуць ваўкам зубы, зберагчы жывёлу ад звяроў.

Юр'е лічылася святам пастухоў. Пастухі гатавалі яешню і з ёю тройчы абыходзілі статак, каб засцерагчы яго ад упаду і мору. На Юр'я пастухі не бралі з сабой пугаў.

Калі на Юр'я ішоў густы дождж, то лічылі: жыта урадзіцца густое, буйное.

За колькі дзён да Юр'я зацвітуць вішні, за столькі дзён да Пятра пойдучь жаць жыта.

184. Юр'я, Юр'я на полі ходзіць

Юр'я, Юр'я
на по-лі хо-дзіць, Юр'я, Юр'я
да бо-га про-сіць.

Юр'я, Юр'я на полі ходзіць,
Юр'я, Юр'я да бога просіць:

— Урадзі, урадзі жыта-пшаніцу,
Пабі, пабі кукаль-мятліцу.

Падай, падай ключы і замкі
Адамкуці неба і зямлю.

Выпусці ціплую росу
І на жыта, і на пшаніцу.

Будзе ў корні карапістаю,
Усерадзіне ды сцяблістаю.

А на полі выжаністаю,
А із поля вывазістаю.

А у гумне выкладзёнаю,
А у млыне вымялёнаю.

А у дзяжы падыходнаю,
А у печы выпячоная.

А на сталі сятна спорная,
Нашым людзям на здароўечка.

184. Юр'я, Юр'я на полі ходзіць

Юр'я - я, Юр'я - я
на по - лі хо - дзіць, Юр'я - я, юр - я
да бо - га про - сіць.

Юр'я, Юр'я на полі ходзіць,
Юр'я, Юр'я да бога просіць:

— Урадзі, ўрадзі жыта-пшаніцу,
Пабі, пабі кукаль-мятліцу.

Падай, падай ключы і замкі
Адамкнуці неба і зямлю.

Выпусціці цёплую росу
І на жыта, і на пшаніцу.

Будзе ў корні караністаю,
Усерадзіне ды сцяблістаю.

А на полі выжаністаю,
А із поля вывазістаю.

А у гумне выкладзёнаю,
А у млыне вымялёнаю.

А у дзяжы падыхаднаю,
А у печы выпячоная.

А на сталі сьтна спорная,
Нашым людзям на здароўечка.

Юрай, уставай рана,
Адмыкай зямлю,
Выпускай расу
На цёплае лета,
На буйнае жыта
На ядраністае,
На каласістае!

Юрай, старадаўняе свята земляробчага календара ў гонар заступніка жывёлы і гаспадаркі. Юр'я, больш чым якое іншае прэтэндуе на сапраўдны пачатак вясны, Менавіта з Юр'я, як лічылі паўсюды, пачынае куваць зязюля. Да гэтага дня прымяркоўваўся першы выган статка ў поле, "на юр'еву расу", якой надавалася цудадзейная моц. Лічылася, што качанне па Юр'евай расе дае здароўе чалавеку, а дзядучатам спрыяе ў каханні.

Магічнымі захадамі суправаджаўся выган статка ў поле. Выганяючы жывёлу ў падваротні хлява клалі яйка і лусту хлеба з тым, каб жывёла абавязкова пераступіла іх: спадзяваліся, што коні, каровы і авечкі будуць ад гэтага такія снытыя і гладкія, як яйка.

У некаторых месцах пад парог клалі замкнёны замок. Такая засцярога рабілася з мэтай замкнуць ваўкам зубы, зберагчы жывёлу ад звяроў.

Юр'е лічылася святам пастухоў. Пастухі гатавалі яешню і з ёю тройчы абыходзілі статак, каб засцерагчы яго ад упаду і мору. На Юр'я пастухі не бралі з сабой пугаў.

Калі на Юр'я ішоў густы дождж, то лічылі: жыта урадзіцца густое, буйное.

За колькі дзён да Юр'я зацвітуць вішні, за столькі дзён да Пятра пойдучь жаць жыта.

ПОДАЙ, ЮР'Ю, ДА КЛЮЧЫ З НЕБА

ПО - ДАЙ, ЮР' Ю, ДА КЛЮ - ЧЫ З НЕ - БА

ПО - ДАЙ, ЮР' - Ю, ДА КЛЮ - ЧЫ З НЕ - Б[А].

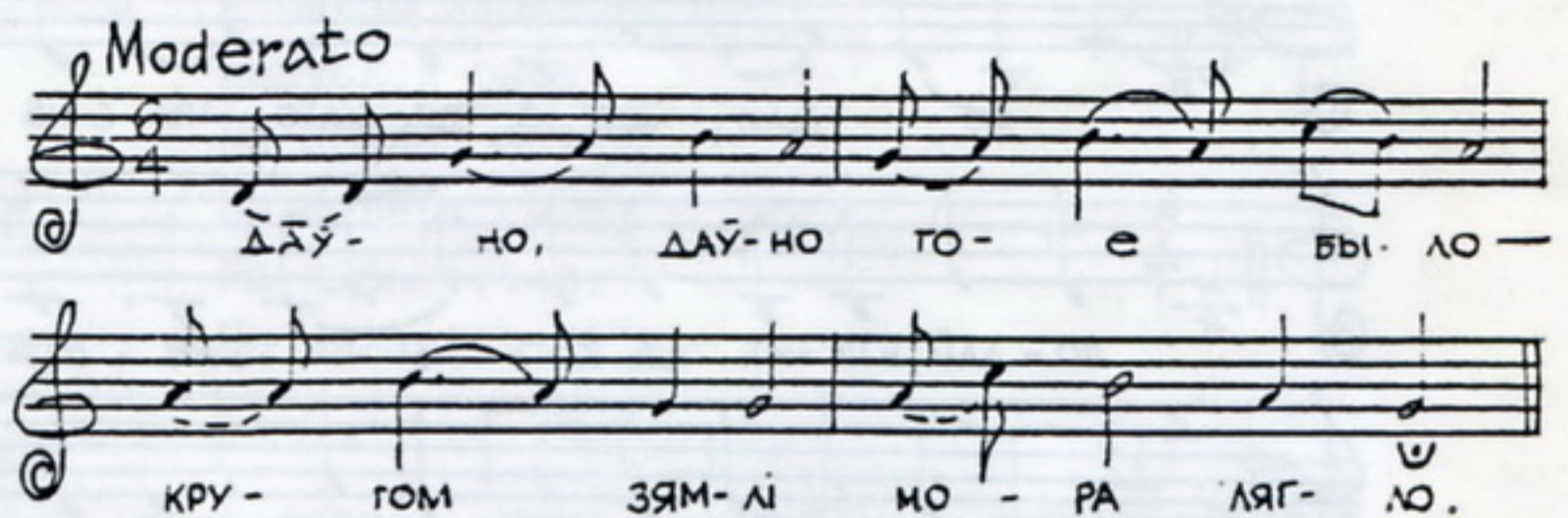
О - ДЧЫ - НІ - ТЫ СІ - НЯ - Е НЕ - ВО,

О - ДЧЫ - НІ - ТЫ СІ - НЯ - Е НЕ - Б[О].

Поддай, Юр'ю, да ключы з неба	2 р.
Одчыніты сіняе небо.	2 р.
Выпусціты тэпloe літо,	2 р.
Ўтоб родзіло густое жыто.	2р.
І густое, корэністае,	2 р.
А на колос колосістае,	2 р.
А на зерне ядрэністае.	2 р.

Зап. З.Я. Махэйка ў 1970 г. у в. Карсунь Драгічынскага раёну Брэсцкай вобласці ад Г.К. Казак (1924 г.)
 Г.Г. Дагун (1913 в.н.)
 (Юр'еуская)

ДАУНО ДАУНО ТОЕ БЫЛО

Дауно, дауно тое было—
Кругам зямлі мора лягло

А у моры тым жыў люты цмок
Што дня збіраў з людзей аброк

Давалі цмоку ды абраску —
На кожны двор по чалавеку.

Алдалі ўжо з кожнага двара,
Прышла пара і на цара.

—Цару, цару, прыбірайся,
Ці сам ідзі, ці жонку шлі!

Ўану сваю пашкадаваў,
Дачку—красу к мору паслаў.

Сіне мора хвалюецца,
Царойнай цмок любуецца,

З сіня мора выплывае,
З пашчы агонь выкідае

Цароўначка спужалася
За бел камень схавалася.

Аж скуль узяўся ды тут Ер'я,
Пагнаў у мора свайго каня,

Прабіў цмока злотым кап'ём,
Рассёк цмока вострым мячом

Па цароўне цар слёзы лье,
А Ер'я ў двор дачку вядзе

Перад Ер'ем укленчыў цар,
Пытаецца, што даці ў дар.

—Не трэба мне тваіх дароў,
З тваёй дачкой бывай здароў!

Зал. Р. Шырма у 1929 г. ад Зосі Карлік у в. Заркі, Пружанскага
р-н Брэсцкай вобл. Тэкст — перапрацоўка духоўнага верша, напеў
нагадвае песні лірнікаў.

У ЧЫСТЫМ ПОЛІ ПАД ЯВАРОМ

$\text{♩} = 58$

У чы-стым по-лі ПАД Я-ВА-РО(ГО)М

РА-ЗГУ-ЛЯЎ-ся Ю-Р'ЕЎ конь.

У чыстым полі пад яваром
 Разгуляўся Юр'іу конь. 2.
 Хвастом мора раскальхаў
 Хвастом мора раскальхаў,
 Капытом камінь разбіваў
 Як у каміні ядра нет,
 Так у мальчыкаў праўды нет

У чыстым полі пад яваром
 Разгуляўся Юр'іу конь.
 Разгуляўся Юр'іу конь,
 Хвастом мора раскальхаў
 Хвастом мора раскальхаў,
 Капытом арэх разбіваў
 Як у арэху ядро ёсць,
 Так у дзевак праўда ёсць

Зап. З.Я. Мажэйка у 1971 г. у в. Аношкі Лепельскага р-ну ад
 А.І. Крывец С.І. Гарбачовай (1904) З.П. Прускай (1910) Т.Ф. Прус-
 кай (1911)

ЛУГАМ, ЛУГАМ ЗЕЛЯНЕНЬКІМ

Велічна

ЛУ-ГАМ ЛУ-ГАМ зе ля-нень-кім ды ві-но ж ма-е

зе ля-но-е сце хач-ка мі дра та-ва-таі-мі,

ой, зя-ле-нь, я зар ві на-град.

Лугам, лугам зеляненькім,
Ды віно ж маё зеляное! Ж п. 1 р.
Сцежачкамі дратаванымі,
Ой, зялёны явар-вінаград! Ж п. 2 р.

Ішлі лугам валачобнікі
Гуляючы, спяваючы.

- А ці дома малацы Іванька?
Ці спіш, ляжыш, адпачываеш?

Устань рана ня спі позна
Сядзь пад акном, на усход сонца.

Глянй, на дварэ што дзеецца,
Што дзеецца, лялецца.

Сады цвітуць, расцвітаюць.
Птушкі пяюць, распяваюць.

Гэта песня проціў лета,
Вясна-красна на увесь свет!

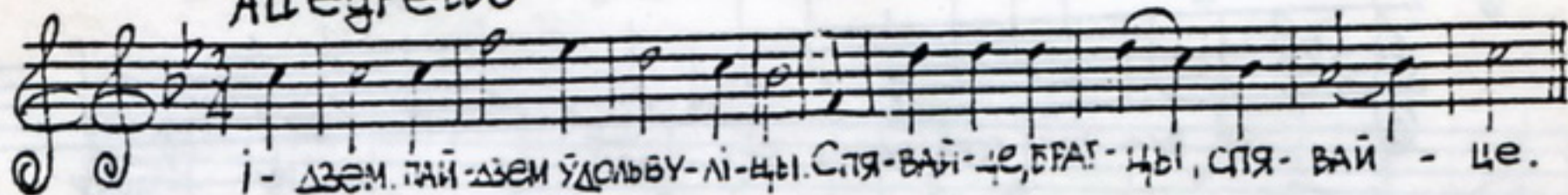
Колас точыць выплываць хоча,
Вясна-красна на увесь свет!

Зап. Р.Р. Шырма у 1934 г. у в. Дуброва Маладзечанскага р-на
Менск. в. ад С. Мацеральніка.

(Веснавая, валачобная)

ІДЗЁМ-ПАЙДЗЁМ УДОЛЬ ВУЛІЦЫ

Allegretto

Ідзем-пайдзем удаль вуліцы
Спявайце, братцы, спявайце! * п.н.р.
Уполь вуліцы, у дзяўчынскі двор,
Дзяўчынскі двор на сем закон.
- Добры вечар, дзяўчыначка,
Ці спіш, ляжыш, спачваеш?
Калі ты спіш, устань з ложку,
Устань з ложку, абуй ножку,
Прычашыся гладзюсенька
Да палыцзі блізюсенька,
Сядзь пад вакном на усход сонца.
Проці акна зялёны сад.
А у тым садзе-вінаградзе
Кветкі цвітуць, расцвітаюць,
Птушкі пяюць, распяваюць.

Зап. Р. Шырма у 1930 у в. Барані
Пастаўскага р. Віцебскай в. ад А. Стэповіча
(Валачобная).

ЯК ПУШЧУ СТРАЛУ ПА УСЯМУ СЯЛУ

$\text{♩} = 92$

ЯК ПУ-ШЧУ СТРА-ЛУ ПА УСЯ-МУ СЯ-ЛУ, ЯК ПУ-ШЧУ
СТРА-ЛУ ПА УСЯ-МУ СЯ-ЛУ.

Як пушчу стралу
Па ўсяму сялу
Ды ідзі, страла,
Да уздоўж сяла,
Да зайдзі страла,
К добру молайцу,
Да ўбі, страла,
Дабрага молайца.
Да й што па малайцу
Некаму плакаці:
Матка старая,
Сястра малая,
А жана малада
Жыве каля горада
Ой, дзе конік бяжыць,
Там зямля дрыжыць.
Ой, дзе мамка жыве,
Там рэкі плывуць,
Дзе сястра жыве
Ручаі плывуць
А дзе жонка жыве,
Пажары гараць

кожн. страфа паўт.

Зап. А.С. Фядосік у 1973 г. у в. Коурын Бабруйскага р-на Магілёўскай вобл. ад С.Е. Хараневіч (1904 г.н.) С.С. Сямёнавай (1913 г.нар.) У.М. Парахневіч (1904 г.н.)

Ой, пусці, маці, да й на раце гуляць

Ой, пусці, маці, да й на раце гуляць,
Ой, лі, ой лі, да й на раце гуляць.
Да й на раце гуляць, да й селязнёу жыдаць
А той не селязні да й не касатыя.
Там два малайцы аходва халасты,
А яны йшлі, ішлі, астанавіліся.
Да й за'дну дзевачку да й пасварыліся
А й зы ня біцеся, а й не сварыцеся.
Ой, па-харошаму да й разыйдзіцеся.
Ой, аднаму ж таму да я дастануся,
Да я дастануся дай хлопцу браваму,
Да й хлопцу браваму, да й кучараваму.

Зап. Г.Р. Нячаева, В.Д. Ліцьвінка і У.І. Раговіч у 1985 г. у в. Са:
цілавічы Веткаўскага р-ну Гомельскай зobl. ад групы жанчын.
(Карагодная)

МЯДУНІЦА, МЯДУНІЦА ЛУГАВАЯ

Allegretto.

МЯ-ДУ-НІ-ЦА, МЯ-ДУ-НІ-ЦА ЛУ-ГА-ВА-Я,
АЙ, ЛУ-ГА-ВА-Я.

Мядуніца, мядуніца лугавая,
Ай, лугавая,
Чай ня пахнеш , 2 р. па ўсём лузе,
Ой, на лужочку?
Як мне пахнуць 2 р. па ўсём лузе
Ой, на лужочку?
Стары бабы, стары бабы прысядзелі,
Ой, прысядзелі!
Маладухі, маладухі прыстаялі,
Ой, прыстаялі!
Красны дзеўкі, красны дзеўкі прыскакалі,
Ой, прыскакалі!

Зап. М.Д. Зубаў у 1906 г у в. Мікулічы Клімавіцкага р-на
Магілёўскай вобл. ад Акуліны.

ВАСІЛЬ, ВАСІЛЬ, ВАСІЛЁЧАК

Васіль, Васіль, Васілёчак,
Васілёчак.
Невясёлы твой дзянёчак,
Твой дзянёчак.
Пойду ў садок, пайду ў садочак.
Пайду ў садочак.
Пайду ў садок, сарву цвяточак,
Сарву цвяточак.
Сарву цвяточак, саўю вяночак,
Саўю вяночак.
А ў том танку мой нялюбы,
Мой нялюбы.
Мой нялюбы ў скрыпку йграе.
У скрыпку йграе,
Яго скрыпка лубяная,
Лубяная.

Зап. В.І. Скідан у 1975 г. у п. Пярэдзелка. Ляеуск. р. Гом. в.
ад Г.Г. Івахненкі, Е.П. Піньчю, М.В. Лінскай, Н.А. Грашчанкі.

(Веснавая, карагодная)

А ЦІ У ЦЯБЕ, ПЕРАПЁЛКА

$\text{♩} = 108$

А ЦІ, У ЦЯ-БЕ, ПЕ-РА-ПЁ-ЛКА
 ДА ГА-ЛОЎ-КА БА-ЛІЦЬ, ДА ГА-ЛОЎ-КА БА-ЛІЦЬ?
 ТУТ БУ-ЛА, ТУТ БУ-ЛА ПЕ-РА-ПЕ-ЛІ-ЧКА.
 ТУТ БУ-ЛА ТУТ БУ-ЛА КРА-СНА ДЗЕ-ВА-ЧКА.

А ці у цябе, перапёлка,
 Да галоўка баліць? 2 р.

Тут була, тут була
 Перапёлка.

Тут була, тут була
 Красна дзевачка. п.к. стр.

А ці у цябе, перапёлка,
 Да вачата баляць? 2 р.

А ці у цябе, перапёлка,
 Да ручата баляць? 2 р.

А ці у цябе, перапёлка,
 Да нажата баляць? 2 р.

А ці у цябе, перапёлка,
 Да стары чалавек? 2 р.

А ці у цябе, перапёлка,
 Да малады чалавек? 2 р.

Зап. З.Я. Мажэйка ў 1965 у в. Танеж Лельчыцкага раёну. Гомель-
 ской вобл. ад . 1903 А.П. Венгуры (1912 г.н.), В.Н. Раўкоўскай .:
 (1903), М.С. Акуліч (1907 г.н.)

(Веснавая, карагодная)

Баяры. Гульня.

- Царэўна, добры вечар! 2Р
- Баяры, на здароў'е!
- Царэўна, лусці ў горад!
- Баяры, чаго ў горад?
- Царэўна, дзевак сватаць!
- Баяры, дзеўкі малы!
- Царэўна, перарослі!
- Баяры, ружнічкоў ня ткалі!
- Царэўна, ужо ў трубачках!
- Баяры, каторую?
- А мне тая спадабалася, што прыгожа усміхалася...
- ... Сярэдняя ня умывалася,
Крайняя падабалася...

Зап. Г.А. Барташэвіч у 1974 г у в. Абчуга Крупскага р-на, Мінскай вобл. ад Х.М. Мясцадавай. Праводзілі гульні-карагоды з слоўспявачкі: "Выстрайваюцца два рацы, адзін супраць другога: рад дзевак і рад мальцоў. Царэўна стаіць з дзеўкамі. Пры апошніх словах крайнюю забіраюць. Кожны хлопец выбірае сабе дзяўчыну. Гуляюць, пакуль усіх дзевак пабяруць."

ГРУША . ГУЛЬНЯ .

$\text{♩} = 160$

А МЫ ГРУ-ШУ ПА-СА-ДЗІ-ЛІ, А МЫ ГРУ-ШУ ПА-СА-ДЗІ-ЛІ

А Я МА-ЛА-ДЗЕНЬ-КА, ТОП, ТОП, ТОП, А Я, МА-ЛА-ДЗЕНЬ-КА, ТОП, ТОП, ТОП.

А мы грушу пасадзілі 2 р
 А я маладзенька, топ-топ-топ пасля кожнага раг
 А ўжо груша прымаецца 2 р.
 А ўжо груша расце, расце 2 р.
 А ўжо груша цвіцець, цвіцець 2 р.
 А ўжо грушу пара трэсці 2 р.
 А ўжо грушу пара есці 2 р.

Зап. В.М. Каламышва у 1976 г у в. Пышна Лепельскага р-на, Віцебскай вобл. ад М.Ц. Бараўцовай і Ф.Ц. Качанавай.

(Карагодная гульня.) Дзяўчаты браліся за рукі і утваралі кола, адну дзяўчыну - "грушу" - чадзілі ў круг. Усе рухаліся па колу і спявалі, а "груша" імітавала дзеянні, аб якіх спявалася: пасадзілі грушу - яна нерухома сядзіць на зямлі; прымаецца - дзяўчына рукамі трымаецца за зямлю; расце - павольна паднімаецца, цвіце - на яе накідваюць белую хустку. Калі "груша" пасьпела і яе трэба трэсці - дзяўчыну ўсе разам падкідаюць ў гару.

...Адносьцеся да роднай беларускай песні уважліва, з павагай. Не забывайце, што сярод гэтай народнай спадчыны пападаюцца перлы, якія ад няумелага і грубага абыходжэння трацяць сваю прывабнасць. Не забывайце, што гэта скарбніца народнага розуму, народнага гумару з'яўляецца таксама рэчывельніцай яго глыбокага суму; гэты скарб — наш нацыянальны гонар, наша слава. Не забывайце, што родная песня гэта палікатная пахучая кветка, што расла на працягу доўгага часу — дзесяткаў, а можа быць і цэлага стагоддзя на ніве чалавечага гора, на ніве, палітай чырэчка горкімі слязьмі. Не забывайце, што гэта сціплая палярная кветка, якая вырасла на цікіх прасторах, а не ў багатых цяпляцах, лёгка завяне, калі да яе пацярці без ласкі, без любові...

М.А. Анцаў

Наша народная песня злілася з сэрцаў, вуснаў і фантазіі ўсяго народу беларускага і дзеля таго называецца народнай. Гэту песню наш народ складаў вякамі ў розныя хвіліны свайго жыцця: ён як бы выказваў шчырымі словамі ў вузкія рамкі песні ўсе свае радасці, свой смех, сваё гора, долю і няполю, слёзы жыццёвыя. Песня народная шчырымі словамі, не раўнуючы, як працавітымі пчолкамі, сабрала ўсё багацце красы і праўды для сваіх узораў. З пакалення ў пакаленне народ ад дзеда — унуку, а унук — праўнуку перадаваў у песні глыбокую і праўдзівую навуку тым, перад каторымі яшчэ слаўся няпройдзены цяжкі жыццёвы шлях.

Толькі кожнае новае пакаленне да дзедавай навукі-песні дадавала яшчэ ўласнымі губамі свой уласны погляд на жыццё, свой боль, свэ жаль, свой смутак і сваю радасць. Таму то для нас народная песня так зразумела, так родна, так блізка сэрцу, бо ў ёй мы чуем і слёзы памершай маткі і радасць брата, надзеі сястры і залатыя свае уласныя сны. Затым то наша песня народная так гудзе ўлетку пры кожнай працы — ці то на полі, ці то на лузе, ці ў лесе, ці ў садочку. А прыдзе зіма, — заштурмуюць сіверы — народная песня разам з намі туліцца пад страху — у цесную нашу хатку, жыве ў ёй разам з намі, з нашымі думкамі, жаданнямі. Сэрцу нашаму песня дае пацеху, а дзецям, слухаючым яе, — жывую навуку.

Цётка

Кожны народ мае свой асаблівы духоўны характар, які знаходзіцца
найбольшае адбіццё ў яго песнях.

Народ п'яе, — па песні адразу можна распазнаць, з чыіх вуснаў
а галоўнае, з чыйго сэрца яна выйшла. У песнях чуваць, аб чым на-
род сумуе і да чаго рвецца яго душа.

Песня народа — гэта сапраўдная жывая чалавечая душа, бага-
тая, часцей засмучаная, чым рэзвая і гуллівая, адзначаюцца асаблі-
ва задумамі аб жыцці і долі.

З боку настрою, мелодыі і рытму яна зусім самабытная.

Цудоўная, шчырая, як народнае сэрца, мелодыя, высокапаэтычны
верш народнае паэзіі з яго найлепшымі чарунчымі вобразамі і зваро-
тамі, — усё гэта разам узятае палімае беларускую песню на высока-
мастацкі п'едэстал.

Рыгор Шырма

Песня людская адбірае ў сабе душу чалавека, яго боль і гора,
яго патрэбы, жаланні і само жыццё. Як па абліччу пазнаць чалавека,
так па песні, асабліва народнай, пазнаецца шэрая нацыя, яе харак-
тар і душа

Усім вядома, што песня — гэта быццам нейкая вялікая таемная
сіла: яна памагала будзіць народ, узахвочваць яго да працы, падмаць
з цемнаты, клікаць да святла — навукі, да абароны свайго краю, на
добрыя важныя справы. Для таго ў народаў з шырокай асветай песня
даўным-даўно заваявала сабе пачэснае месца, яе справядліва шануюць,
як вялікі ўсенародны скарб...

Антон Грыневіч

МІНСК, 89

БЕЛАРУСКІ ФОНД КУЛЬТУРЫ